

POSTANOWIENIE

Dnia 21 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 21 stycznia 2025 r.,
w sprawie **J. K.**
skazanej z art. 233 § 6 k.k. i in.
kasacji wniesionej przez obrońcę skazanej
od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie
z dnia 24 kwietnia 2024 r., sygn. akt XI Ka 1319/23,
utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie
z dnia 12 października 2023 r., sygn. akt IX K 1170/21,

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. obciążyć skazaną kosztami postępowania kasacyjnego.**

ł.n

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie, wyrokiem z dnia 12 października 2023 r., sygn. akt IX K 1170/21, uznał oskarżoną J. K. za winną tego, że „w dniu 3 lipca 2020 roku w L. podczas czynności notarialnej poświadczenia dziedziczenia po zmarłym mężu T. K. przed notariuszem L. R., będąc uprzedzoną o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń, złożyła nieprawdziwe oświadczenie o nieposiadaniu rodzeństwa przez zmarłego T. K. , która to okoliczność miała znaczenie dla treści sporządzonego aktu notarialnego w postaci Protokołu dziedziczenia oraz oświadczenia o przyjęciu spadku, wyłudając w ten sposób poświadczenie nieprawdy przez notariusza w akcie notarialnym

nr repertorium A Nr [...] Akt Poświadczenia dziedziczenia z dnia 3 lipca 2020 roku”, co zostało uznane za czyn wypełniający znamiona przestępstwa z art. 233 § 6 k.k. w zw. z art. 233 § 1 k.k. w zb. z art. 272 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., za który to wymierzono jej karę roku pozbawienia wolności. Jednocześnie, na podstawie art. 69 § 1 i § 2 k.k. i art. 70 § 1 k.k. zawieszono warunkowo wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności na okres próby dwóch lat. Ponadto, na podstawie art. 71 § 1 k.k. orzeczono grzywnę w wymiarze 200 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 10 zł. Zobowiązano także oskarżoną do pisemnego informowania kuratora o przebiegu próby raz na sześć miesięcy.

Powyższy wyrok został zaskarżony w całości apelacją obrońcy oskarżonej, który podniósł zarzut naruszenia prawa procesowego, a to art. 17 § 1 pkt. 9 k.p.k., prowadzącego do wystąpienia wady stanowiącej bezwzględną przyczynę odwoławczą w rozumieniu art. 439 § 1 pkt. 9 k.p.k., a ponadto art. 7 k.p.k., art. 170 § 1 pkt 2 k.p.k. Dodatkowo skarżący podniósł zarzut obrazy prawa materialnego w innym zakresie niż kwalifikacja prawna czynu zarzucanego oskarżonej, tj. art. 233 § 1 k.k. w zw. z art. 233 § 6 k.k. w zw. z art. 272 k.k., a także zarzut błędu w ustaleniach faktycznych. Na tej podstawie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i umorzenie postępowania na zasadzie art. 17 § 1 pkt. 9 k.p.k. bądź, ewentualnie, o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonej od popełnienia zarzucanego jej czynu.

Sąd Okręgowy w Lublinie, wyrokiem z dnia 24 kwietnia 2024 r., sygn. akt XI Ka 1319/23, utrzymał zaskarżony wyrok w mocy.

Kasację wyroku Sądu odwoławczego wywiódł obrońca skazanej, zaskarżając orzeczenie w całości i zarzucając:

1. obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść wyroku tj. art. 17 § 1 pkt. 9 k.p.k., poprzez wniesienie aktu oskarżenia do Sądu przeciwko oskarżonej i wydanie orzeczenia skazującego, a wcześniej uchylenie przez Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie postanowienia Prokuratura Prokuratury Rejonowej Lublin-Północ w Lublinie z dnia 29 kwietnia 2021 roku o umorzeniu śledztwa w sprawie 1 Ds. [...] na skutek rozpoznania zażalenia P. K. i potraktowania tegoż zażalenia jako pochodzącego od pokrzywdzonego, podczas gdy P. K. nie był pokrzywdzonym w niniejszej sprawie bowiem czyny z art. 233 § 1 k.k. w zw. z art. 272 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. przedstawione oskarżonej w postanowieniu o przedstawieniu zarzutów stanowią przestępstwa skierowane przeciwko pewności obrotu dokumentami i dobru wymiaru sprawiedliwości a nie dobrom P. K. - brak było zatem podstaw do uchylenia przez Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie w sprawie IV Kp 407/21 postanowienia o umorzeniu dochodzenia i dalszego procedowania zażalenia i zaakceptowania tegoż stanowiska przez Sąd Okręgowy, mimo iż zażalenie

pochodziło od osoby nieuprawnionej - co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą w rozumieniu art. 439 § 1 pkt. 9 k.p.k.; a ponadto:

2. obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść wyroku tj. art. 7 k.p.k. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę materiału dowodowego, bez uwzględnienia zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego;
3. obrazę przepisu postępowania tj. art. 170 § 1 pkt. 2 k.p.k. poprzez bezzasadne oddalenie wniosku o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka A. S. , podczas gdy przesłuchanie tej osoby było konieczne dla prawidłowego i całościowego zbadania przedmiotowej sprawy;
4. obrazę prawa materialnego w innym zakresie niż kwalifikacja prawna czynu zarzucanego oskarżonej tj. art. 233 § 1 k.k. w zw. z art. 233 § 6 k.k. w zw. z art. 272 k.k. poprzez wadliwe uznanie, że oskarżona J. K. swoim działaniem zrealizowała znamiona zarzucanych jej czynów;
5. rażące naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k., poprzez brak precyzyjnego rozpoznania poszczególnych zarzutów w postaci zarzutów obrazę prawa materialnego i prawa procesowego zawartych w apelacji, w sytuacji gdy Sąd II instancji miał bezwzględny obowiązek rozpoznać indywidualnie wszystkie zarzuty zawarte w apelacji; powyższe uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy, albowiem w przypadku rozpoznania tych zarzutów Sąd II instancji powinien był wydać odmienny wyrok i uniewinnić skazaną, ewentualnie uchylić zaskarżony wyrok w całości;
6. rażące naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj. 457 § 3 k.p.k. w zw. z art. 433 § 2 k.p.k., poprzez brak właściwego i rzetelnego rozpoznania wszystkich zarzutów zawartych w apelacji, w sytuacji gdy Sąd II instancji miał bezwzględny obowiązek merytorycznego i należytego rozpoznania wszystkich zarzutów zawartych w apelacji oraz zawartych w niej wniosków, a nie jedynie lakonicznego ich opisanie; powyższe uchybienie miało istotny wpływ na wynik sprawy, albowiem w przypadku rozpoznania tych zarzutów Sąd II instancji powinien był wydać odmienny wyrok i uniewinnić skazaną ewentualnie uchylić zaskarżony wyrok w całości;
7. błąd w ustaleniach faktycznych, który miał wpływ na treść orzeczenia polegający na:
 1. ustaleniu, że o zamiarze wyłudzenia poświadczenia nieprawdy przez notariusza świadczy postępowanie po sporządzeniu protokołu dziedziczenia

przejawiające się w dokonaniu czynności prawnej polegającej na zbyciu własności wchodzącej w skład spadku nieruchomości, podczas gdy powyższe nie może przesądzać o zamiarze wyłudzenia podczas czynności w dniu 3 lipca 2020 roku;

2. ustaleniu, że materiał dowodowy zgromadzony w sprawie daje podstawy do uznania, że notariusz L. R. i notariusz M. R. zadawali oskarżonej pytania o to kto jest zstępnym rodzeństwa jej zmarłego męża, kto jest powołany do spadku w dalszej kolejności, podczas gdy oskarżona, jak też przesłuchani w toku rozprawy głównej świadkowie zaprzeczyli powyższej okoliczności;
3. ustaleniu, że oskarżona była pouczone o skutkach składanego oświadczenia, podczas gdy brak było pouczenia o odpowiedzialności karnej za złożenie oświadczenia konkretnej treści, notariusz przy sporządzeniu aktu, jak też wcześniej, nie tłumaczył oskarżonej znaczenia składanych oświadczeń, oskarżona jest osobą bez wykształcenia prawniczego i nie miała wiedzy jakie znaczenia mają składane przez nią oświadczenia, akt notarialny liczył kilkanaście stron i oskarżona nie wychwyciła błędu popełnionego przez notariusza;
4. ustaleniu, że celem działania oskarżonej było uzyskanie dla siebie majątku po zmarłym mężu z pominięciem dalszych uprawnionych spadkobierców, podczas gdy oskarżona nie została zapytana o zstępnym rodzeństwa, nie miała wiedzy o tym, że powinna ich podać, nie wiedziała również, że są oni powołani do dziedziczenia.

Mając na uwadze powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i umorzenie postępowania na zasadzie art. 17 § 1 pkt. 9 k.p.k. lub – ewentualnie – o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonej, ewentualnie przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Odpowiedź na kasację złożył prokurator, wnosząc o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Kasację uznać należało za oczywiście bezzasadną i jako taką oddalić. Zaznaczyć przy tym trzeba, że podlegała ona rozpoznaniu jedynie w zakresie pierwszego podniesionego w niej zarzutu.

Zgodnie z treścią art. 523 § 2 k.p.k. kasację na korzyść można wnieść jedynie w razie skazania oskarżonego za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania. Ograniczenie to nie dotyczy kasacji

wniesionej przez stronę z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. (art. 523 § 4 pkt 1 k.p.k.) oraz kasacji jednego z podmiotów wymienionych w art. 521 k.p.k. (art. 523 § 4 pkt 2 k.p.k.). Wobec tego, że oskarżonej nie wymierzono kary pozbawienia wolności bez warunkowego jej zawieszenia, wniesiona przez nią kasacja podlegała rozpoznaniu tylko w tym zakresie, w którym podnosiła wystąpienie uchybienia z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. Z uwagi na ograniczenie z art. 523 § 4 pkt 1 k.p.k. podniesienie pozostałych sformułowanych w kasacji zarzutów było bezprzedmiotowe. Jako niedopuszczalne z mocy prawa nie podlegały one rozpoznaniu. Z tego samego powodu bezprzedmiotowym było odnoszenie się przez oskarżyciela publicznego do tych zarzutów w odpowiedzi na kasację

Mając na względzie powyższe, dalsze merytoryczne rozważania ograniczono wyłącznie do oceny zarzuty powiązanego z art. 439 § 1 pkt. 9 k.p.k. W tym zakresie kasację uznać należało za dopuszczalną. Jednocześnie jednak zarzut cechował się oczywistą bezzasadnością. Był on zresztą przedmiotem apelacji i został należycie rozpoznany przez Sąd odwoławczy. Wystarczającym byłoby zatem odesłanie skarżącego do pisemnych motywów zaskarżonego wyroku, gdyż przedstawiona tam argumentacja w sposób trafny wyjaśnia powody bezzasadności zarzutu kasacji.

Odnosząc się jednak do argumentacji kasacji zauważyć trzeba, że zmierza ona do wykazania, że postępowanie w niniejszej sprawie zostało prawomocnie umorzone, bowiem decyzja w tym zakresie nie została zaskarżona przez uprawniony podmiot. Ze stanowiskiem takim nie sposób się zgodzić.

Po pierwsze, w realiach procesowych niniejszej sprawy nie zachodziły żadne formalne przeszkody uniemożliwiające prokuratorowi wniesienie aktu oskarżenia. J. K. został oskarżona o popełnienie przestępstwa z art. 233 § 1 k.k. w zw. z art. 233 § 6 k.k. w zb. z art. 272 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. Przestępstwo to jest ścigane z urzędu, na mocy decyzji oskarżyciela publicznego. Uprawnienia do wniesienia aktu oskarżenia nie pozbawiło prokuratora wydanie przez niego postanowienia z dnia 29 kwietnia 2021 r., [...] o umorzeniu śledztwa. Postanowienie to nie uzyskało bowiem prawomocności, gdyż zostało uchylone postanowieniem Sądu Rejonowego Lublin- Zachód w Lublinie z dnia 16 czerwca 2021 r., IV Kp 407/21. Kwestionowanie przez skarżącego merytorycznej słuszności tego ostatniego rozstrzygnięcia nie zmienia faktu, że pozostaje ono w obrocie prawnym.

Po drugie, odnosząc się już bezpośrednio do tez uzasadnienia kasacji wskazać należy, że rację ma skarżący, gdy wywodzi, że P. K. nie przysługują w niniejszej sprawie uprawnienia pokrzywdzonego. Rzecz jednak w tym, że skarżący nie chce dostrzec, iż ani Sąd pierwszej instancji, ani Sąd odwoławczy nie przyjmowały takiego założenia i nie opierały na nim swoich rozstrzygnięć. Wniesienie przez P. K. zażalenia na umorzenie śledztwa nie stanowiło realizacji uprawnień pokrzywdzonego. Zaskarżając postanowienie prokuratora działał on na podstawie art. 306 § 1a pkt 3 k.p.k. Zgodnie z aktualnym

brzmieniem tego przepisu, ustalonym ustawą z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 2600) zażalenie na postanowienie o umorzeniu śledztwa przysługuje także: „osobie niebędącej pokrzywdzonym, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie określonym w art. 228–231, art. 233, art. 235, art. 236, art. 245, art. 270–277, art. 278–294 lub w art. 296–306c Kodeksu karnego, jeżeli postępowanie karne wszczęto w wyniku jej zawiadomienia, a wskutek tego przestępstwa doszło do naruszenia jej praw”. W stosunku do poprzedniego stanu prawnego, obowiązującego w czasie wnoszenia zażalenia przez P. K. , zmiana dokonana wymienioną wyżej ustawą nie miała charakteru normatywnego i pozostawała bez znaczenia dla zakresu uprawnień P. K. . Zgodnie z ówczesnym brzmieniem przepisu art. 306 § 1a pkt 3 k.p.k., zażalenie na postanowienie o umorzeniu śledztwa przysługiwało „osobie, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie określonym w art. 228–231, art. 233, art. 235, art. 236, art. 245, art. 270–277, art. 278–294 lub w art. 296–306 Kodeksu karnego, jeżeli postępowanie karne wszczęto w wyniku jej zawiadomienia, a wskutek tego przestępstwa doszło do naruszenia jej praw”. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że naruszenie praw, o którym stanowi art. 306 § 1 pkt 3 k.p.k. nie musi wynikać bezpośrednio z przestępstwa. Jak wskazano w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2020 r., I KZP 2/20: „naruszenie prawa w rozumieniu art. 306 § 1 pkt 3 k.p.k. będzie miało miejsce także w razie wystąpienia ogniw pośredniczących między tym naruszeniem a przestępstwem. Innymi słowy, zakres podmiotowy art. 306 § 1 pkt 3 k.p.k. obejmuje także osoby, których dotknęły dalsze skutki przestępstwa. Ocena w tym zakresie musi być dokonywana w szczególności w płaszczyźnie bezpośredniego, jak i ubocznego przedmiotu ochrony przestępstwa, o którym zawiadomił skarżący. Testem, który pozwala na ustalenie, czy prawa zawiadamiającego zostały naruszone, będzie zbadanie, czy w razie stwierdzenia zaistnienia czynu zabronionego jego skutkiem był negatywny wpływ na prawem chronione dobra tej osoby. W razie odpowiedzi twierdzącej zażalenie na postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania należy uznać za dopuszczalne”.

Nie ulega wątpliwości, że P. K. złożył zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, którego dotyczył zaskarżony kasacją wyrok, a przypisany oskarżonej czyn miał negatywny wpływ na jego dobra chronione prawem. W konsekwencji należy uznać, że przysługiwało mu uprawnienie do wniesienia zażalenia, o którym mowa w zarzucie kasacji, zaś Sąd miał obowiązek je rozpoznać. W wyniku powyższych działań doszło do przeprowadzenia postępowania karnego, zakończonego wydaniem wyroku skazującego wobec oskarżonej. Zawiadamiający skorzystał z przysługującego mu uprawnienia w sposób legalny, zgody z jego celem. Nie sposób uznać, by było to źródłem kwalifikowanej wady postępowania, umożliwiającej uwzględnienie kasacji.

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy oddalił kasację jako oczywiście bezzasadną.

[J.J.]

[a.f]